

П р в и С р п с к и

Б У К В А Р.

Написао

Вук Стеф. Караџић,

Философије доктор, и учени друштва: Санктпетербургскога вољнога љубитеља Руске Словесности, Краковскога, Тирингско - Саксонскога за истраживање опач. старине, и Краљевско - Гешингскога член кореспондент.

У Б е ч у,

у штампарији Јерменскога наместника.

1 8 2 7.

ALPHABETI SERBICI

c u m

viciniorum popularium et aliis cultioris Europae alphabetis παραλληλισμός.

Serbic.	Illyr.	Bohem.	Polon.	Hungar.	German.	Ital.	Gall.	Angl.
А а а	a	a	a	á	a	a	a	—
Б б б	b	b	b	b	b ^x	b	b	b
В в в	v	w	w	v	w	v	v	v
Г г г	g	g	g	g	g	g: gara	g: gant	g: gold
Д д д	d	d	d	d	d	d	d	d
Ђ ђ ђ	dj	d'	—	gy	—	—	—	—
Е е е	e	e	e	e	e	e	e	e: bet
Ж ж ж	ž	ž	ž	zs	—	—	j	s: osier
З з з	z	—	z	z	f: lefen	s: rosa	z	z: razor
И и и	i	i	i	i	i	i	i	ee, y
Ј ј ј	j	j	i: ia	j	i	j	i: mien	y: yes
К к к	k	k	k	k	ĕ	e: caro	e: car	k
Л л л	l	l	l?: wilk	l	l	l	l	l
Љ љ љ	lj	—	l: li	ly	—	gl: gli	il: ail	—
М м м	m	m	m	m	m	m	m	m
Н н н	n	n	n	n	n	n	n	n
Њ њ њ	nj	ň	n'	ny	—	gn	gn	—
О о о	o	o	o	o	o	o	o	o: note
П п п	p	p	p	p	p	p	p	p
Р р р	r	r	r	r	r	r	r	r
С с с	s	s	s	sž	š	s: sono	s: son	s: so
Т т т	t	t	t	t	t	t	t	t
Ђ ђ ђ	ć	t'	—	ty	—	—	—	—
У у у	u	u	u	u	u	u	ou	oo
Ф ф ф	f	f	f	f	f	f	f	f
Х х х	h	ch	ch	h	ch	—	—	—
Ц ц ц	c	e	e	cz	š	z: zio	—	—
Ч ч ч	č	č	cz	cs	t(č?)	e: ciò	—	ch: child
Џ џ џ	dž	—	—	—	—	ge	—	j
Ш ш ш	š	š	sz	s	f(š)	se: esee	ch: cher	sh
Ъ ъ ъ	—	—	—	—	—	—	—	—

*) Nil sonat, sed r literae, quae Serbis, sicut Bohemis, vel sola absque ulla vocali, syllabam facit, apponitur, ne eadem r litera ad praecedentem aut sequentem syllabam trahatur, e. g. урѣо, lege u-mr-o.

ДЛЯ РУССКИХЪ.

Буквы, употребляемая Сербами, суть тѣже, какъ Русскихъ, и имѣютъ тоже значеніе. О нѣкоторыхъ немнѣгихъ особенностяхъ должно замѣтить слѣдующее:

1) **Ђ** (*đ*, *ǣ*) выражаетъ звукъ, котораго не существуетъ въ Русскомъ языкѣ. Онъ образуется изъ *д*, *жд* и иногда (въ чужестранныхъ словахъ) изъ *г*. Выговаривается еще мягче, чѣмъ по-русски *дъжь*; н. п. *дође* произноси какъ *додъжьѣ*; такъ и: *међу*, *рођен* (Церковно-Славянски: *МЕЖДЪ*, *рожденъ*); *анђео* (отъ *ангелъ*).

2) **Ѓ** (*ǣ*, *ǣ*) также не существуетъ въ Русскомъ языкѣ. Оно происходитъ отъ *ш*, *шш* (*щ*) и иногда (въ чужестранныхъ словахъ) отъ *к*. Произносится еще мягче, нежели по-русски *шьчь*; н. п. *доћи* произноси какъ *дошьчьи*; такъ и: *ноћ*, *позлаћен* (Ц.С. *нощъ*, *позлащенъ*); *ћивош* (отъ *κιβωτός*).

3) **Ї** (*ij*, *ij*) и въ Сербскомъ языкѣ употребляется большею частію въ чужестранныхъ словахъ. Произносится почти какъ Русское *дж* или *чж*; н. п. *хоѡа* произноси какъ *ходжа* или *хочжа*.

4) **Љ** составлено изъ *л* и *ь*. Такъ вездѣ и произносится; н. п. *земљом* произноси *земльомъ*.

5) **Њ** составлено изъ *н* и *ь*. Также и произносится; н. п. *њему*, *њом* произноси *њѣму*, *њомъ*.

6) **Ј** (*j*) выговаривается вездѣ какъ Русское *й*; н. п. *јој* произноси *йой*, *дјѣца* произноси *дйѣца*, *чују* произноси *чуйю*.

7) **Е** (*e*) вездѣ и во всякомъ положеніи выговаривается какъ Русское *э*; н. п. *ево* произноси *эво*, *идѣше* произноси *идэшэ*.

Всѣ прочія буквы выговариваются совершенно такъ, какъ у Русскихъ.

ОГЛЕД СРПСКОГА БУКВАРА.

ПРЕДГОВОР.

Што су гођ људи на овоме свијету измислили, ништа се не може испоредити с писмом. Пријатељу или знанцу своме, који је на далеко преко бијелог свијета, послаши мисли своје на комаду аршије; читати, што су други писали прије двије илјаде година, и написати, да могу други послје неколико илјада година читати; што је наука, која ум људски гошова превазилази, и могло би се рећи, да је онај, који је први њу измислио, био више Бог, него човек. Писмо је отворило пут уму људском, да се приближи к Богу по могућству своме. Оно је измишљено, од прилике, прије четирх илјаде година; и послје свога пешкога и чуднога постања тако је ласно постало, да данас на свијету нема никаква занаша лакшега од њега; и тако се по свијету размложило, да данас у Европи има народа, у којима нема човека, да не зна читати и писати. Срби су овај дар Божиј примили тек са законом ришћанским, прије илјаду година; и прем да се у нашим народним пјесмама врло често књиге пишу и уче, опет су у народу нашем још врло ријетки људи, који знаду читати и писати! Што Срби још слабо почињу књигу читати, и што је још сва Српска књига у читању часловца и псалтира, шоме је криво много којешта; али што мало-

ги учи по двије и по три године чипшапи, па опет не може да научи, него остане сврзислово, томе су само криви буквари и учитељи. Сваки прави и паметни родољубац мора желети, да се и у нас буквари начине и школе уреде према данашњем вијеку; а онаке родољупце, који, „имајући ревност, но не по разуму“, вичу, да ће ништа не поправља, него све да остаје по старом обичају, онаке, велим, ваља сажаљавати, и молити се Богу, да би ји опаметио и на прави пут извео. То је највећа разлика између човека паметна, и између простака, што паметан човек једнако жели и труди се, да што боље научи или измисли, и да он буде паметнији од својије спари, а његова ћеца од њега; простака пак све је рад, да остане, као што су му и стари били, а његова ћеца, као и он што је. Какав би јадан и жалостан род љуцки и овај свијет био, да су сви људи остајали онаки, као што су и њиови спари били! Бог је само безумним живошпињама усудио, да остају до вијека, као што су им и спари били; а човека је одредио, да се једнако учи, и све нараштај од нараштаја паметнији да постаје. Што се гођ људи по овој наредби Божјој већма труде и напредују, то све срећнији и славнији постају; а што се гођ већма лијене и задржавају, то наличнији на звјериње остају. Тако су пред нама измакли Енглези и Французи, и многи други народи Европејски; тако су иза нас заостали многи дивљаци по Африци и по Америци, који и данас живе голи по шумама и једу љуцко месо.

Да не узимамо за углед народе други закона и племена, но ево Руса, који су с нама једнога закона и племена. Они су прије сто година, како су њиов језик и писмо одвојили од црквенога језика и писма, познали, да су имена наши слова пешка и претешка за учење чипшапи; зато су они још онда по њиовим школама мјесто аз, буки, вједи, глагољ, добро, јесп, живјеше, земља, иже, како, људи, мисљете, наш, он, покој, рци, слово, тврдо, ферш, хјер,

черв, почели, учипти; а, бе, ве, ге, де, же, зе, і, ка, ед, ем, ен, о, пе, ер, ес, ше, еф, хе, че. Истина да је овако сто пута лакше научити чипати; али ни ово још нијесу права имена полу-гласни слова, јер, и. п. ђ не може се читати бе, док се не метне предања е, него је његов прави глас бѢ. Тако учипељ, који је рад кога најлакше да научи читати, ваља да му не казује никака и м е њ а слова, него само њнове гласове, које имају у чипању; па онда нема срицања, него, како се познаду слова, одма се може читати. Тако може човек врло ласно за десет дана научити читати! Ја сам то огледао још прије неколико година у Бесарабији и у Србији, и сад овђе у Бечу. Кад сам овако почињао учипти, подсмјевали су ми се многи, који су по старом обичају научили читати; но колика је моја радост била, кад сам прошавше године у Али (ѢаѢе), у ондашњој славној и на далеко чувеној сиротињској кући, виђео, да иљаде ђеце шако уче читати!

Желећи од свега срца, да би се учење писма у народу нашем облакшало, написао сам овај буквар, у коме су слова намјештена по реду, како је кога глас најлакше изговорити.

а е и о у
 р с ш з ж ц ч џ
 ш ѣ д ђ л љ к г
 в ф б п м н њ ј

1.

ае ао; ос ош од он оп ој ис из иш им
 уд уз уш уб ум ај еј.

2.

са се си со су ва ви во да де до би

**

ша ше ши шо шу га го ђа ђе ѓа ѓе љу
за ли ко на не ни но ну ње њи њу па
пи по ма ме ми му ја је ји.

3.

ба-ба, бе-ба, бо-ба, бу-ба, ба-ра, во-
да, го-ра, ду-ша, зи-ма, же-на, ја-је, јо-
ва, ју-не, је-ло, ку-ћа, ли-це, ло-за, лу-
ка, љу-ди, љо-не, ма-ма, ма-ши, му-ња,
на-ма, но-га, њи-ва, па-ра, пе-ро, са-
мо, се-бе, со-ба, ра-на, ро-са, ру-ка, ша-
ко, ше-ле, ца-ру, ча-ша, че-ло, чи-ни,
чу-до, ша-ра, ши-ра, ше-ва, шу-ма, ци-ца.

4.

а-ко, а-мо, е-во, е-но, е-шо, и-ва, и-за,
и-ди, и-ли, и-ма, и-ћи, о-ба, о-во, о-ди,
о-де, о-но, о-ко, у-ба, у-во, у-же, у-до,
у-ћи, у-ћи, у-ка.

5.

бан бар без бир боб бог бор бос буд вас
век вид вир вис воз вук гај гој год гуњ дан
дар дај дом дуд ђак жар жир жуп зар зид
зоб зуб јад јаз јак јеж још јој југ кад кас
кос коњ кум куј лад лед лој луб лук луч
љоб љок љуп мак мед мир мој моћ муж наш
нај нов нож њин пањ поп пун рад ред род
рој рај сад сир сом суд шај шор шућ шуп
ћуд ћук цар цер час чеп чун шав шиб.

6.

ба-рем, ви-сок, го-лем, да-нак, ђа-чић,

жи - вац, за - јам, ја - дан, је - дан, ја - вор,
ју - гов, ко - сац, ла - буд, љу - бав, ме - кан,
мо - дар, му - чан, ни - зак, по - пов, ра - диш,
су - дац, по - вар, ца - рев, це - ров, ча - сак,
чо - век, ша - рац, ша - рен, бум - бар, муч - њак,
куш - њак, воћ - ка, већ - ма, мањ - ма.

7.

бо - со - ног, ве - се - љак, до - го - вор, жи - во -
шан, жи - во - ши - ња, ја - за - вац, је - ди - нац,
је - ди - ни - ца, ка - ло - пер, ла - бу - дић, ла - бу -
ди - ца, љу - ба - ван, муш - ка - рац, на - ши - нац,
ро - ди - шељ, са - мо - во - љац, во - де - ни - ца,
во - де - ни - чар, во - де - ни - чи - ште, по - бо -
жан, ца - ре - вац, дан - гу - ба, дан - гу - би - ши,
ко - мид - ба, ко - сид - ба, рав - ни - на.

8.

бра - на, вра - на, гра - на, гра - ња, дра - го, зра -
ка, кра - ва, мрав, мрак, мра - ка, прав - да,
срам, пра - ва, праг, бре - за, вре - ћа, гре -
да, гри - ва, грив - на, гроб, гром, гру - да,
дре - њи - на, зре - ло, кре - мен, мре - жа,
пре - ња, сре - ћа, пре - ћи, бри - га, ври - је -
жа, дри - на, зри, кри, мри, при, шри, брод,
броћ, број, дроб, кро - пи - ши, про - ћи, шроп,
брус, врућ, друг, кру - на, шруд, прущ.

9.

бла - го, вла - га, вла - да, гла - ва, глад, гли -
ва, дла - ка, зла - шо, клас, млад, млаз, млак,

плав, плач, сла-ва, са-бла, зе-мља, кљук,
 кљун, кључ, кле-ши, бле-ка, гле-дај, кло-
 ња, кло-бук, зло, плуг, слу-га, сло-га, глув,
 пло-ча, гло-ба, бли-зу, клин, пли-ва, пљу-
 ван-ка, бје-жи, вје-ра, дје-ца, зје-ни-ца,
 мје-ра, пје-на, рје-чиш, пе-рје, пе-рја-ни-
 ца, сје-ме, сјај-но, шје-ме, о-ру-жје, по-
 ду-шје, на-ру-чје, су-ди-ја, о-лу-ја, спа-
 се-ни-је.

10.

сва, све, сви, свак, свој, свла-чи-ши, свра-
 ка, скоп, скок, скра-си-ши, скроб, сма-
 ми-ши, сми-сли-ши, смо-ла, смуђ, смла-
 чи-ши, смрад, смре-ка, сна-га, сне-би-
 ва-ши-се, сни-ши, сноп, сње-жан, спа-ва-
 ши, спе-ча-ли-ши, спи-ри-ши, спо-мен,
 спучи-ши, сплав, спле-спи, спра-ва, спре-
 га, спро-ћу, спа-ши, спе-ћи, спид, спог,
 спуб, гост, мост, сваст, сласт, раст, ра-
 дост, стра-на, спре-а, сприц, спрук,
 ствар, створ, зба-ци-ши, зби-ља, збор,
 збу-ни-ши, збра-ши, зва-ши, зве-ка, зви-
 жда-ши, зво-но, зга-зи-ши, зго-да, згло-
 би-ши, згра-да, згру-ва-ши, са-зда-ши,
 грозд, здрав, здро-би-ши, змај, зми-ја,
 зна-ши, зној, жбан, жва-ле, жган-ци, жде-
 ра-ши, дужд, ждра-ло-ви, ждри-је-ло,
 жди-ца, жље, жми-ра-ши, жму-ри-ши, жње-
 ши, ква-сац, квар, кве-ка, кво-чка, кмеш,

кнез, књи-га, швар, швор, швој, шка-ши, пла-
чи-ши, цвап, цви-јеп, чва-рак, чво-рак,
чкаљ, члан, чма-ва-ши, чпаг, шви-гар, шко-да,
шкло-ца, шкри-па, шљи-ва, шпап, шпе-не,
шшип, што, шпу-ка, пришп.

11.

бр-бла, брв-но, бр-гља, бр-до, брз, брк,
брсп, брч-ну-ши, вр, врг, вр-ба, вrb-љак,
врв-ца, вр-да-ши, вр-зи, врн-ча-ни-ца,
вр-ста, вр-шид-ба, гр-до-ба, грк, грм,
гр-ло, грч, др-во, др-жи, др-ма-ши, др-
ну-ши-се, дрш-ка-ши, жр-вањ, зр-но,
зрњ-ка-ши, зрн-це, кр-бу-ља, крв, крсп,
крш, крш, мр-ва, мрв-ке, мрк, мрс, пр-
ви, пр-жи-ши, пр-зни-ца, пр-ља-ши, прсп,
прш, р-бап, р-вач, р-ђа, р за-ши, р-ка-
ши, р-ња-ши-се, р-па, рп, рп-ни-ца, р-
чак, срб, ср-баљ, ср-бин, ср-бљин, ср-би-
ја, срг, ср-дип, срп, ср-це, ср-ча, скр-ши-
ши, смрш, смр-ви-ши, свр-ши-ши, спрв,
спр-ви-на, спр-мен, спр-њи-ка, пр-бу,
пр-за-ши, прк, прм-ка, прн, пр-ска, шврд,
црв, цр-ква, црп-сти, чврсп, шкр-ге, шкр-
гуп.

12.

ко ради, бог не брани.
порадивши бог ће даши.

беспослица је мами свију гријова и прошње;
а радња је мами среће.

ко се брине за шуђе послове, сам своје за-
борави.

млоги човек није назадан богом, већ собом.

бог ником дужан не остаје.

бог не плаћа сваке субоше.

ради, као да ћеш сто година живити; а мо-
ли се богу, као да ћеш сјутра умри-
јети.

боље је поклизнути ногом, него језиком.

у лажи су крашке ноге.

у лажи је плитко дно.

ко један пут слаже, други пут му се не вје-
рује, ако и истину каже.

и криво сједи, а право реци.

ако правда не поможе, кривда не ће помоћи,
ошето проклето.

ко зло чини, нек се добру не нада.

ко добро чини, не ће се кајати.

ко другоме јаму копа, сам ће у њу пасти.

завист сама себе једе.

признаш грије пола је опроштен.

лијепа ријеч гвоздена враћа отвора.

ко тебе каменом, ти њега љебом.

не враћај зло за зло, ни псовку за псовку;
цигани се псују.

ко у један пут много иште, с празном се
торбом кући врати.

ко оће веће, изгуби и оно из вреће.

ко не зна на орау, не зна ни на повару.
боље је поштење у сиромаштву, него богатство без поштења.

здравље је највеће богатство.

рука руку пере, а образ обадвије.

што нијеси рад да ти други људи чине, не чини ни ти ни коме; а што желиш да теби други људи чине, чини и ти свакоме.

13.

Обичај је, да се на ђекојим мјестима сваке ријечи, а ђекоје ријечи на сваком мјесту, почињу с великим словима; а ђекоја су велика слова мало друкчија од мали, зато се и она ево овђе постављају, и по у старом реду, као што у броју иду једно за другим:

А	Б	В	Г	Д	Ђ	Е	Ж	З	И	Ј	К
а	б	в	г	д	ђ	е	ж	з	и	ј	к
Л	Љ	М	Н	Њ	О	П	Р	С	Т	Ћ	У
л	љ	м	н	њ	о	п	р	с	т	ћ	у
Ф	Х	Ц	Ч	Џ	Ш						
ф	х	ц	ч	џ	ш						

14.

Славенска или Ћирилова слова, која су у нашим црвеним књигама:

(слова)	(имена)	(значење)	(слова)	(имена)	(значење)
А а,	аз,	а.	Д д,	добро,	д.
Б б,	буки,	б.	Ђ ђ,	јест,	е, је.
В в,	вједи,	в.	Ж ж,	живјеше,	ж.
Г г,	глагољ,	г.	З з,	зјело,	з.

(слова)	(имена)	(значење)	(слова)	(имена)	(значење)
З з,	земља,	з.	Ч ч,	черв,	ч.
И и,	иже,	и.	Ш ш,	ша,	ш.
І і,	и,	и.	Щ щ,	шта (шчо), шш,	шч.
К к,	како,	к.	Ъ ъ,	јер,	
Л л,	људи,	л.	Ы ы,	јери,	и.
М м,	мисљеше,	м.	Ь ь,	јер,	
Н н,	наш,	н.	Ѣ ѣ,	јаш,	је.
О о,	он,	о.	Є є,	је,	је, е.
П п,	покој,	п.	Ю ю,	ју,	ју.
Р р,	рци,	р.	Њ њ,	јус,	
С с,	слово,	с.	Ѧ ѧ ѡ ѣ,	о,	о.
Т т,	тврдо,	ш.	Іа іа,	ја,	ја.
У у,	ук,	у.	Іѡ іѡ,	ја,	ја.
Оу оу,	у,	у.	Ѣ ѣ,	кси,	кс.
Ф ф,	ферш,	ф.	Ѧ ѧ ѡ ѣ,	пси,	пс.
Х х,	хјер,	х.	Ѧ ѧ ѡ ѣ,	пиша,	ш.
Ѧ ѧ ѡ ѣ,	оп,	оп.	У у,	ижица,	и, в.
Ц ц,	ци,	ц.			

Код ови слова ваља узети на ум:

1) є споји само у сриједи и на крају; и прем да се зове ј е с ш, али се само послије самогласни слова чита је, а послије полугласни свагда е, н. п. спасеніе, мое, рече, тѣне, младенецъ.

2) і слишном састављено са и (іи) кад дође послије и, онда се и чита њи, н. п. горній, вечерній, кланјій.

3) л по имену ваљало би да у читању зна-и љ; а по значењу ваљало би да се зове л у д и.

4) ѣ не значи данас ништа, него само онако стоји на крају ријечи последије полугласни слова.

5) њ у ђекојим ријечма кад стоји последије л и н, онда се л чита као љ, а н као њ, н. п. оучитель, конь; а последије остали слова, као у ђекојим ријечма и последије л и н (н. п. соль, печаль; елень, аминь), ни оно не значи ништа.

6) ѣ, ю, ѡ кад стоје последије л и н, онда се л чита као љ, а н као њ, а ѣ као е; ю као у, ѡ као а, н. п. лѣто, нынѣ; люкити, богиню; земля, богиня.

7) ѡ у данашњим књигама не налази се као слово, него само у скарама.

8) ѡ у ђекојим се ријечма чита као и, н. п. муро; а у ђекојим као в, н. п. Павелъ.

9) ѣ у почетку се чита као је, н. п. еаннъ, елень, ествъ; а кад је у сриједи (последије полугласни слова), онда се чита као е.

15.

Млоге су ријечи у црквеним књигама скраћене (под шиплама), од који се овђе додају нај обичније у наше вријеме:

(чита се)		(чита се)	
Ѧггъ	ангел	Ѧпскій	апостолски
Ѧггскій	ангелски	Бгъ	бог
архаггъ	архангел	бжтво	божество
архаггскій	архангелски	блженъ	блажен
Ѧпъ	апостол	блгвенъ	благословен

(чита се)

бѣго ^а к ^а г ^т -	богоблагада-
н ^ы и	ш ^н и
к ^а г ^т ь	благодаш
в ^л ка	владика
в ^л ца	владичица
в ^л чество	владичесшво
воскр ^с н ^і е	воскресеније
г ^д ь	господ
г ^д ство	господство
г ^д н ^ь	господин
г ^д н ^ь	господеъ
г ^д рь	господар
г ^п жа	госпожа
г ^л ь	глагол
д ^х ь	дух
д ^х обный	духовни
д ^в ь	давид
д ^в ца	дјевица
д ^в тво	дјевства
д ^н ь	деъ
д ^ш а	душа
ѿп ^к п ^ь	јепископ
ѿв ^л іе	јевангелије
ѿв ^л іств ^ь	јевангелист
ѿст ^в о	јестество
ї ^н ль	исраиль
ї ^н скій	исраильски
ї ^н с ^ь	исус

(чита се)

їер ^л нм ^ь	јерусалим
кр ^т ь	крест
кр ^щ еніе	крешпеније
кр ^т ль	крестпешь
люком ^р ь	љубомудр
люскій	људски
м ^р ь	мудр
м ^р ств ^ь	мудрост
м ^л тва	молишва
м ^т и	маши
м ^л ств ^ь	милост
м ^л рдіе	милосердије
м ^л тына	милоспиња
м ^р іа	марија
м ^ц ь	мјесјац
м ^ч ннк ^ь	мученик
м ^л нц ^ь	младенец
н ^б о	небо
н ^б ный	небесни
н ^н ь	ниъе
н ^л ь	недјеља
н ^ш ь	наш
о ^ц ь	ошец
о ^ч ь	опеч
о ^ч ство	опечество
прем ^р ств ^ь	премудрост
пр ^р к ^ь	пророк
пр ^т еча	предпеча

	(чита се)
присно	присно
прѣтъ	пресвѣтъ
прѣтолъ	пресѣтолъ
прѣкъ	преподобен
прѣкъ	праведен
пнѣкъ	понедељник
рѣтво	рождество
рѣтвенъ	рождественъ
сѣтъ	свѣтъ
сѣнникъ	свѣшпенник
слѣнце	солнце
сѣрътъ	страсъ
сѣрътъ	смертъ
слѣва	слава
сѣрце	сердце
сѣтъ	свѣшпитель
трѣтъ	присвѣтъ
трѣтое	присвѣтоје
трѣца	прѣца

	(чита се)
трѣченъ	прѣчен
сѣтъ	учитель
сѣнкъ	ученикъ
сѣнскъ	ученичскъ
хѣтъ	христосъ
хѣтовъ	христовъ
хѣтинъ	христианинъ
цѣръ	царь
цѣрътво	царство
цѣркий	царскы
цѣрца	царица
цѣрковь	церковь
чѣкъ	человекъ
чѣкъ	человекъ
чѣскый	человѣчскы
чѣтъ	честъ
чѣтънъ	честны
чѣтънѣшнъ	честнѣшнъ
чѣтъта	чистота

СѢМБОЛЪ ПРАВОСЛАВНЫМЪ ВѢРНЫМЪ

ВѢРЮ во единого Бѣга Оца вседержителя, творца небъ и земли, видимымъ же всѣмъ и невидимымъ. И во единого Гла Ииса Хрѣта, Сѣна Бѣга, единогоднороднаго, иже ѿ Оца рожденнаго прежде всѣхъ вѣкъ. Сѣтъта ѿ свѣта, Бѣга истинна ѿ Бѣга истинна, рожденна, не сотворенна, единосѣрна Оца, иже всѣ быша.

Насъ ради члкъ, и нашего ради спснїа, шедшаго съ нбсѣ, и воплотившагосѣ ѿ Дха сѣа, и Мрїи дѣвы, и вочлвѣчшасѣ. Распятаго же за ны при Понтїйстѣмъ Пїлатѣ; и страдавша, и погребена, и воскресшаго въ третїй день по писанїемъ. И возшедшаго на нбса, и сѣдѣща ѿ деснѣю Оца. И пакы грядѣщаго со славою, съдѣти живымъ и мертвымъ, егѣже црѣвїю не вѣдетъ конца. И въ Дха сѣаго, Гда, животворящаго, нже ѿ Оца исходящаго, нже со Оцемъ и Сномъ спокланяема, и славима, глаголавшаго пррочи. Во единѣ стѣю сокорнѣю, и аплскѣю Црковѣ. Исповѣдѣю единно крещенїе, во оставленїе грѣхѣвъ. Чаю воскреснїа мертвыхъ. И жизни вѣдѣщагѣ вѣка, аминь.

МОЛИТВА ГОСПОДНА.

Оче нашъ, нже еси на нбсѣхъ, да святитсѣ намъ твое, да прїидетъ црѣвїе твое, да вѣдетъ воля твоя, такѣ на нбси, и на земли. Хлѣбъ нашъ насѣщный даждь намъ днесь. И остави намъ долги наша, такѣже и мы оставяемъ должникомъ нашимъ. И не введи насъ во искушенїе, но избави насъ ѿ лѣвагѣ.

Гдѣ твоѣ естѣ црѣво, и сила, и слава во вѣки, аминь.

Знаци броја.

прк- вени	обич- ни	латински	значје
А	1	I	један
В	2	II	два
Г	3	III	три
Д	4	IV	четири
Е	5	V	пет
Ж	6	VI	шест
З	7	VII	седам
И	8	VIII	осам
Ј	9	IX	девет
К	10	X	десет
Л	11	XI	једанаест
М	12	XII	дванаест
Н	13	XIII	тринаест
О	14	XIV	четрнаест
П	15	XV	петнаест
Р	16	XVI	шеснаест
С	17	XVII	седамнаест
Т	18	XVIII	осамнаест
У	19	XIX	деветнаест
Ф	20	XX	двадесет
Х	21	XXI	двадесет и један
Ц	22	XXII	двадесет и два
Ч	23	XXIII	двадесет и три
Ш	24	XXIV	двадесет и чет.
Ж	25	XXV	двадесет и пет
Д	26	XXVI	двадесет и шест
З	27	XXVII	двадесет и сед.
И	28	XXVIII	двадесет и осам
Ј	29	XXIX	двадесет и дев.
К	30	XXX	тридесет
Л	40	XL	четрдесет
М	50	L	педесет

привени	обични	лашкински	значи
ϰ	60	LX	шесет
ϰϰ	70	LXX	седамдесет
ϰϰϰ	80	LXXX	осамдесет
ϰϰϰϰ	90	XC	деведесет
ϰϰϰϰϰ	100	C	сто (стопина)
ϰϰϰϰϰϰ	200	CC	двјеста
ϰϰϰϰϰϰϰ	300	CCC	преста
ϰϰϰϰϰϰϰϰ	400	CD	чешири стопине
ϰϰϰϰϰϰϰϰϰ	500	D	пеш стопина
ϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰ	600	DC	шешт стопина
ϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰ	700	DCC	седам стопина
ϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰ	800	DCCC	осам стопина
ϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰ	900	CM	девет стопина
ϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰϰ	1000	M	илада

19.

Један пут један.

1	пут	1	чини	1	5	пуша	5	чини	25
2	—	2	—	4	5	—	6	—	30
2	—	3	—	6	5	—	7	—	35
2	—	4	—	8	5	—	8	—	40
2	—	5	—	10	5	—	9	—	45
2	—	6	—	12	5	—	10	—	50
2	—	7	—	14	6	пуша	6	чини	36
2	—	8	—	16	6	—	7	—	42
2	—	9	—	18	6	—	8	—	48
2	—	10	—	20	6	—	9	—	54
3	пут	3	чини	9	6	—	10	—	60
3	—	4	—	12	7	пуша	7	чини	49
3	—	5	—	15	7	—	8	—	56
3	—	6	—	18	7	—	9	—	63
3	—	7	—	21	7	—	10	—	70
3	—	8	—	24	8	пуша	8	чини	64
3	—	9	—	27	8	—	9	—	72
3	—	10	—	30	8	—	10	—	80
4	пуша	4	чини	16	9	пуша	9	чини	81
4	—	5	—	20	9	—	10	—	90
4	—	6	—	24					
4	—	7	—	28					
4	—	8	—	32					
4	—	9	—	36					
4	—	10	—	40					